

Література:

1. Информационные технологии и средства дистанционного обучения: Учеб. пособие для студентов высших учебных заведений / Ильдар Маратович Ибрагимов; Под ред. А.Н. Ковшова. - М.: Издательский центр «Академия», 2005.
2. УДК 376-056.45 - ББК 74.200.587 XV Всеукраїнський чемпіонат з інформаційних технологій «Екософт-2016», 23 – 25 лютого: [збірник тез / за заг. ред. д.п.н. В.В. Вербицького]. – Київ, «НЕНЦ», 2016. –12 с. Протокол № 1 від 03 лютого 2016 року © НЕНЦ, 2016.
3. Фінансово-економічна політика України в умовах глобалізації. Матеріали II міжнародної науково-практичної студентської конференції, 18 березня 2015 року / Відп. за вип. М.Д. Бедринець, Л.П. Довгань, Л.О. Першко, М.Б. Ріппа, О.А. Лісничук – Ірпінь, Національний університет державної податкової служби України, 2015. – 200 с. (УДК 336.221.22 (477) (063) ББК 65.9 (4Укр)261.3я431).

УДК 374.7.091.313:004

І.Ю. Шахіна, м. Вінниця, Україна / I. Shahina, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: rom.shahin@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

Анотація. У статті висвітлено питання освіти дорослих. Встановлено, що створення інформаційного освітнього середовища, широке використання ІКТ в освітній практиці дорослих дозволить підвищити якість освіти. Констатовано, що у результаті впровадження в навчальний процес засобів ІКТ здійснюється вирішення складного і суперечливого завдання – підвищення інформаційної насиченості обмеженого навчального часу у поєднанні з одночасною доступністю і наочністю матеріалу. Виділено сучасні засоби ІКТ, що широко використовуються в системі освіти дорослих, а саме аспірантів: програмні засоби для створення електронних навчально-методичних комплексів; медійні засоби для створення та обробки медіа матеріалів; програмні засоби для моніторингу та результатів навчальної діяльності; програмні засоби для презентації основних результатів діяльності сучасного фахівця; сервіси для спільної роботи з документами різних форматів; інтелектуальні карти знань; створення сайтів засобами соціальних сервісів; блогінг; фото та геосервіси; технології Вікі-вікі та хмарки слів; сервіси для роботи із закладками та ін. Відзначено, що однією з найбільш ефективних форм навчання в рамках самостійної роботи в освіті дорослих є застосування дистанційних освітніх технологій. Відображено основні цілі їх застосування. Зазначено, що використання ІКТ і дистанційної форми навчання в системі освіти дорослих є невід'ємною частиною вдосконалення процесу освіти дорослих.

Ключові слова: інформатизація, комп'ютеризація, освіта дорослих, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційне навчання, інтернет-технології, навчально-методичні комплекси, інформаційне освітнє середовище.

Information and communication technologies in adult education

Annotation. The article shows some issues of adult education. Here it is established that the creation of information educational environment, the widespread use of information and communication technologies (ICT) in educational practice will improve the quality of adult education. The implementation of ICK in the educational process solves a complex and contradictory task namely increasing information saturation within limited training time combined with the simultaneous accessibility and use of visual methods. In the article the modern ICT resources widely used for graduate students education are selected, such as software for creating electronic teaching and methodological complexes; media recourses for creating and processing media materials; software for monitoring and results of training activities; software to present the main results in activities of a modern specialist; services to co-work with documents in various formats; smart knowledge maps; website development by means of social services; blogging; photos and geoservices; Wiki-Wiki technologies and word clouds; services for working with bookmarks and so on. It is defined that one of the most effective forms of self-studying in adult education is the use of distance education technologies. The article shows the main objectives of their application. It is proved here that the use of ICT and distance learning in adult education is an integral part of improving the process of adult education.

Keywords: informatization, computerization, adult education, information and communication technologies, distance learning, Internet technologies, teaching and methodological complexes, information educational environment.

Постановка проблеми. Інформатизація, що включає бурхливе зростання глобальних телекомунікаційних мереж, перш за все, мережі «Інтернет», корінним чином змінює соціально-політичне і культурне життя мільйонів людей на всіх континентах, веде до формування єдиного світового інформаційного простору. Інформатизація, як процес, направлений на створення, розвиток і загальне застосування інформаційно-комунікаційних засобів і

технологій, відкриває принципово нові можливості в усіх сферах діяльності людини, зокрема в освіті.

Нині однією з гострих проблем системи освіти, що виходить далеко за її межі, є недостатня відповідність структури підготовки фахівців наявній і майбутній структурі зайнятості. Освіта дорослих як важлива складова неперервної освіти покликана сприяти економічному, соціальному й науковому розвитку держави, демократизації, екологічно

сталому розвитку суспільства [2, с. 4]. Освіта дорослих, як процес навчання протягом усього життя, є невід'ємною нормою для всіх цивілізованих країн.

Аналіз попередніх досліджень. Психолого-педагогічні дослідження дорослих здійснювалися К. Ушинським, у витоків теорії загальної освіти дорослих стояли М. Пирогов і В. Водовозов. Проблеми педагогіки дорослих та її місце в системі наук досліджував Є. Мединський, який уперше виокремив науку, назвавши її антропологією – наукою про виховання людини від народження через усе життя. На сучасному етапі андрагогічні проблеми досліджуються С. Змейовим, С. Вершловським, В. Подобєдом, Т. Сухобською та ін. (Російська Федерація), О. Аніщенко, С. Архіповою, Л. Даниленко, Н. Бідюк, Л. Лук'яною, Н. Ничкало, О. Огієнко, В. Олійником, Н. Протасовою, В. Пуцовим, Л. Сігаєвою, С. Приймою (Україна) та іншими вітчизняними і зарубіжними вченими [2, с. 9].

Метою нашої статті є висвітлення питання освіти дорослих, роль інформаційно-комунікаційних технологій у освіті дорослих, використання інтернет-технологій та дистанційної форми навчання у їхній професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Освіта впродовж життя в Україні поки що перебуває на рівні, який не відповідає світовим тенденціям. Закон України «Про позашкільну освіту» жодним чином не вирішує цієї проблеми, оскільки не врегульовує питання інтеграції позашкільної освіти в загальну освітню систему країни, залишаючи осторонь ключові проблеми забезпечення і контролю якості та визнання неформальної освіти. Не існує офіційної статистики з цього питання, відсутні спеціальні концепції та програми.

Назріла необхідність у розробці теоретично обґрунтованих, практично значимих і переконливих концептуальних підходів до організації системи неперервної освіти в Україні. Однією з найбільш істотних проблем становлення системи неперервної освіти є подолання стереотипу ставлення до неформальної освіти як маловажливої і несуттєвої. Нерозуміння специфіки неформальної освіти і її соціального потенціалу (порівняно із традиційною шкільною або вищою освітою) породжується недостатньою увагою до вивчення проблеми освіти дорослих [3].

Освіта дорослих – наука про специфіку навчання дорослої людини з урахуванням її віку, освітніх і життєвих потреб, наявних і прихованих здібностей, можливостей індивідуальних особливостей і досвіду, психіки та фізіології, а також про форми і методи організації навчання дорослих з метою поглиблення знань, забезпечення їхніх освітньо-культурних потреб, досягнення індивідуальних цілей, самореалізації особистості [2, с. 8].

На думку багатьох учених специфіка освіти дорослих має бути наступною:

1) у сфері освіти дорослих викладач виступає в ролі колеги, супутника навчального процесу, тьютора;

2) дорослі більшою мірою, ніж студенти, можуть навчатися самостійно;

3) змістом освіти для дорослих мають виступати не тільки знання або навчальні дисципліни, але й сучасні інноваційні технології, підходи, методи, принципи, способи мислення (за С. Змейовим).

Виокремимо рекомендації щодо формування навчально-методичних комплексів для дорослих:

1) конкретні знання, теорії, практичні питання й іншу інформацію доцільно заносити в спеціальні електронні навчальні посібники;

2) під час розробки навчальних посібників необхідно враховувати категорію і рівень розвитку дорослих, характер системи освіти, особливості й умови педагогічного процесу;

3) основним змістом навчання мають виступати не тільки знання, але ще й методи, способи діяльності, інтелектуальні практичні ситуації, підходи і т.д.;

4) навчальний посібник слід формувати так, щоб вести особистість дорослого від однієї інтелектуальної і подієвої ситуації до іншої, постійно стимулюючи його самостійну роботу (пізнання, розуміння, осмислення, постановку проблем, пошук оптимального рішення і т. д.).

Використання інформаційно-комунікаційних засобів і технологій є невід'ємною частиною організації освітнього процесу дорослих. Інформатизація, застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) відкриває принципово нові можливості організації освіти. Вона передбачає значний розвиток і активне впровадження ІКТ в освітній процес та управлінську діяльність, засвідчують Закон України «Про основні засади інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки», Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні», Концепція державної цільової програми «Сто відсотків» на період до 2015 р. та інші законодавчі й нормативно-правові документи. Суспільна значущість інформатизації полягає в тому, що в комплексі окреслені все коло питань і проблем, які ставить перед системою освіти сучасне інформаційне суспільство. Це підвищення якості освіти на основі створення інформаційного освітнього середовища, широкого використання ІКТ в освітній практиці.

Розглянемо заходи щодо реалізації інформатизації освіти дорослих, які включають такі напрямки:

1. Розробка і впровадження національних інформаційних освітніх ресурсів, електронних засобів навчання і галузевих автоматизованих систем управління освітою.

2. Інтеграція закладів освіти і державних органів управління освітою в єдине галузеве інформаційне середовище.

3. Забезпечення закладів освіти і державних органів управління освітою обчислювальною й організаційною технікою, програмними засобами.

4. Розвиток системи підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки фахівців системи освіти в галузі ІКТ.

5. Нормативне правове забезпечення інформатизації освіти.

6. Наукове і навчально-методичне забезпечення інформатизації освіти.

ІКТ складають нині в системі освіти дорослих основу організації навчання. У результаті їх упровадження в навчальний процес здійснюється вирішення складного і суперечливого завдання – необхідності підвищення інформаційної насиченості обмеженого навчального часу у поєднанні з одночасною доступністю і наочністю матеріалу. Серед сучасних ІКТ, що широко використовуються тепер у освітньому процесі в системі освіти дорослих, а саме аспірантів, (під час вивчення дисципліни «Медійні засоби в освітньо-виховному процесі») нами виділені такі:

– програмні засоби для створення електронних навчально-методичних комплексів для вивчення різних предметів, дисциплін, початкових курсів (MS Share Point, WebSite Evolution будь-якої версії, WordPress і т.д.);

– медійні засоби для створення та обробки медіа матеріалів в освітньо-виховному процесі (Camtasia Studio, Sony Vegas, Macromedia Flash, Cincora, Sdelatvideo, Progi та ін. програмні продукти);

– програмні засоби для моніторингу та результатів навчальної діяльності (Test W2, MyTest, Майстер-Тест, Google forms, LearningApps та ін.);

– програмні засоби для презентації основних результатів діяльності сучасного фахівця (MS PowerPoint (із використанням тригерів), Prezi, Glogster, Casoo та ін.);

– сервіси для спільної роботи з документами різних форматів (Google Docs, MS Office Live Work Space, Office 365, Web Apps та ін.);

– інтелектуальні карти знань (Bubbl.us, Mind 42, Mindomo, Mindmeister, XMind, FreeMind, Spiderscribe, Zoho і багато ін.);

– створення і наповнення сайтів засобами соціальних сервісів (Google Site, Ukoz, Wix, Webnode та ін.);

– блогінг (Blogger, LiveJournal, Blog, Friendbuzz, Simple Site, Support, EduBlogs);

– фото та геосервіси (Picasa, Flickr, Panoramio, Instagram, Google Maps, Google Earth, Scribble Maps та ін.);

– технології Вікі-вікі (Wikipedia, Letopisi,

ZapoWiki, DokuWiki, MediaWiki, Tagul та багато ін.);

– сервіси для роботи із закладками (Vobrdobr, Del.icio.us, Rumarkz, Google Notebook та ін.);

– робота безпосередньо в глобальній мережі (on-line консультації, on-line конференції, вебінари, веб-заняття, робота з електронними пошуковими системами, електронні бібліотеки, форуми) та багато ін.

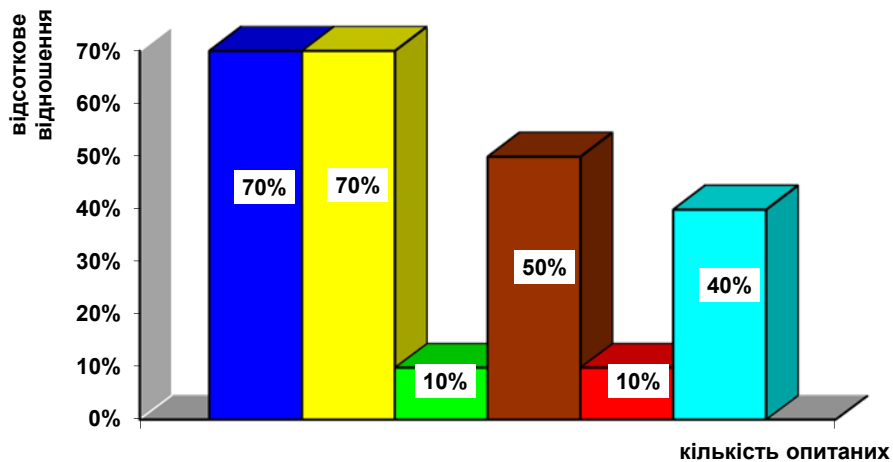
На кафедрі інноваційних та інформаційних технологій в освіті Інституту магістратури, аспірантури, докторантури Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського інформатизація навчального процесу є одним з найважливіших стратегічних завдань забезпечення якості освіти. Упродовж 2007-2016 навчальних років у рамках інформатизації і комп'ютеризації навчального процесу були отримані наступні результати.

Нині однією з найбільш ефективних форм навчання в рамках самостійної роботи в освіті дорослих є програми із застосуванням дистанційних освітніх технологій. Дистанційне навчання – це навчання на відстані, в якому викладач і слухач віддалені просторово і коли все або значна частина навчальних блоків здійснюється з використанням ІКТ [1]. Таке навчання не є новою формою заочної освіти. Дистанційне навчання – це нова технологія освіти, що здійснює реалізацію всіх традиційних форм навчання: очної, очно-заочної і заочної. Дистанційні технології, до певної міри, стирають межі між традиційними формами навчання. Ці межі визначаються технічними можливостями, які, по суті, і визначають ту або іншу форму навчання. Для дистанційного навчання користувачу потрібний доступ до комп'ютера й інтернету, тому ця форма навчання є актуальною для дорослого населення, особливо для людей з обмеженими фізичними можливостями. Наявність мотивації, неможливість відвідування аудиторних занять через напружений робочий графік, а також нижча вартість освітнього дистанційного курсу навчання, є визначальним чинником у виборі такої форми навчання.

Серед основних цілей застосування дистанційних освітніх технологій у системі освіти дорослих можна виділити наступні: підвищення не тільки освітнього рівня слухачів, але і рівня володіння ІКТ, у тому числі й інтернет-технологіями; внесення до традиційних форм навчання елементів самоосвіти, що дозволяє надати процесу навчання гнучкості, мобільності а слухач – свободу організації власного процесу навчання; можливості освоєння програм додаткової професійної освіти безпосередньо за місцем проживання (або роботи).

Результати інформатизації і комп'ютеризації навчального процесу

Результати	Завдання, які дозволила вирішити інформатизація та комп'ютеризація навчального процесу
<ul style="list-style-type: none"> – Установлена нова комп'ютерна і оргтехніка, проведена локальна мережа. – Упроваджене в навчальний процес нове програмне забезпечення. – Розпочата робота з розробки технологій дистанційного навчання і впровадження елементів дистанційного навчання. – Установлена мережева освітня платформа Moodle та робота в ній. – Розроблена програма для курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників середніх та професійно-технічних навчальних закладів. – Розроблені і впроваджені електронні навчально-методичні комплекси з більше 40 навчальних дисциплін. – Розроблені тести з кожної навчальної дисципліни. – Розроблені комплексні контрольні роботи з кожної дисципліни. – Упроваджена нова версія порталу кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті, що реалізує інформаційну, освітню і комунікативну функції. – Організовано навчання співробітників університету в галузі інформаційно-комунікаційних технологій з видачею сертифікату. 	<ul style="list-style-type: none"> – Координація і вдосконалення процесів інформатизації, комп'ютеризації і науково-методичного забезпечення освітніх процесів. – Упровадження і розвиток дистанційних форм навчання. – Оптимізація організаційної структури кафедри. – Удосконалення ресурсного забезпечення навчального процесу і матеріально-технічної бази кафедри. – Удосконалення інформування слухачів та інших замовників щодо діяльності кафедри (інформування і реклама за допомогою порталу, інтернету). – Організація оперативного зворотного зв'язку зі слухачами і замовниками освітніх послуг (запрошення на навчання до магістратури та аспірантури, профорієнтаційна діяльність щодо вступу на напрям підготовки «Професійна освіта. Комп'ютерні технології в управлінні та навчанні» і т.д.)

- Рівень володіння комп'ютерними технологіями – досвідчений користувач
- Використовую у професійній діяльності матеріали інтернет-ресурсів
- Маю можливість використовувати інформаційно-комунікаційні технології під час проведення навчальних занять
- Використання інтернет-технологій сприяє формуванню стійких знань
- Мої учні досвідчені користувачі у володіння комп'ютерними технологіями
- Утруднення у використанні інтернет-технологій – низький рівень їх володінням

Рис. 1. Використання інтернет-технологій у професійній діяльності дорослими

З метою діагностики готовності викладача до використання інтернет-технологій у своїй роботі під час викладання для аспірантів та пошукачів дисципліни «Медійні засоби в освітньо-виховному процесі» нами була розроблена спеціальна анкета, яка включила питання, направлені на виявлення: рівня володіння викладачами ІКТ, можливості використання ІКТ у навчальному процесі, використання матеріалів інтернет-ресурсів у своїй професійній діяльності (рис. 1).

Більшість викладачів вказали в анкетах на свою готовність до використання інтернет-технологій в освітньому процесі, проте в реальності їх використовують лише 30% опитаних. Зазначимо, що в цілому викладачі достатньо позитивно становляться до використання комп'ютерних і Інтернет-технологій, усвідомлюють їх необхідність і важливість. 20% респондентів упевнені в тому, що використання таких технологій сприяє підвищенню якості навчального процесу, разом з тим, половина опитаних переконані в необхідності дотримання певних умов залучення

комп'ютерних технологій. Також, викладачі серед проблем ІКТ називають відсутність технічних можливостей, низький рівень володіння такими технологіями й ін. Таким чином, необхідно створювати можливості для використання комп'ютерних і Інтернет-технологій на заняттях, підвищувати рівень комп'ютерної грамотності суб'єктів освіти.

Висновки. Інформатизація, створення і впровадження ІКТ, забезпечення ефективної діяльності інформаційних систем і мереж є наразі загальносвітовою тенденцією формування глобального інформаційного простору. Використання ІКТ і дистанційної форми навчання в системі освіти дорослих є невід'ємною частиною вдосконалення цього процесу освіти дорослих. Проте інформатизація навчального процесу висуває певні вимоги до кваліфікації викладача, вимагає наявності у нього певних знань і вмінь у галузі ІКТ.

Навчання впродовж життя виходить на чільні позиції у світових освітніх процесах – це диктується базовими тенденціями сучасного розвитку людства.

Література:

1. Дистанционное обучение [Электронный ресурс] // В. Канаво «Методические рекомендации по созданию курса дистанционного обучения через интернет». – Режим доступа: <http://www.curator.ru/method.html>
2. Лук'янова Л. Б., Аніщенко О. В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / Авт.-упор. Лук'янова Л. Б., Аніщенко О. В. – К. ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. – 108 с.
3. Реформування української системи освіти в контексті провідних тенденцій розвитку європейського освітнього простору [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.govforc.com/index.php?id=353>

УДК 378.046.4

О.Л. Шамралуک, м. Хмельницький, Україна / E. Shamralyuk, Khmelnytsky, Ukraine
e-mail: shol_nmc@ukr.net

ТЕХНОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Анотація. В статті розглядається питання розвитку технологічної культури майстрів виробничого навчання аграрного профілю як актуальної проблеми сьогодення. З'ясовано, що в умовах інноваційних перетворень від рівня технологічної культури майстрів виробничого навчання залежить ефективність діяльності професійно-технічних навчальних закладів. Узагальнення наукових досліджень провідних вчених дало змогу засвідчити недостатність вивчення поняття «технологічна культура майстра виробничого навчання аграрного профілю».

Проаналізовано різні підходи щодо феномену технологічної культури: системно-структурний, культурологічний, аксіологічний, синергетичний, технологічний. Охарактеризовано основні функції технологічної культури: гносеологічну, гуманістичну, комунікативну, дослідницьку, інформаційну, нормативно-організаторську, проектувальну. Автором визначено і охарактеризовано структурні компоненти технологічної культури майстра виробничого навчання аграрного профілю (мотиваційний, аксіологічний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний) та критерії їх сформованості.

Констатовано, що досягнення високого рівня технологічної культури забезпечується в системі безперервного розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання. Розкрито роль регіональної методичної служби у розвитку технологічної культури майстрів виробничого навчання аграрного профілю шляхом впровадження сучасних організаційних форм регіональної методичної роботи, проведення курсів підвищення кваліфікації із застосуванням інноваційних методів і технологій навчання.

Ключові слова: технологія, культура, технологічна культура, майстер виробничого навчання, компоненти, критерії, інновація, особистісні якості, творча діяльність, саморозвиток, методична служба

Annotation. The article discusses the development of a technological culture of masters of production training of agricultural